

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ БОТАНІКИ ІМ. М.Г. ХОЛОДНОГО

ЗАТВЕРДЖУЮ

директор Інституту ботаніки
ім. М.Г. Холодного НАН України

ІНСТИТУТ БОТАНІКИ
ім. М.Г. Холодного НАН України
Ідентифікаційний код 05417199

дир. кор. НАН України
С.Л. Мосякін

ПОЛОЖЕННЯ
про організацію дистанційного навчання
в Інституті ботаніки
ім. М.Г. Холодного НАН України

СХВАЛЕНО

Вченою радою Інституту ботаніки
ім. М.Г. Холодного НАН України
Протокол від 8 грудня 2020 р. № 16

1. Загальна частина

1.1. Положення про організацію дистанційного навчання в Інституті ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України (далі – Положення) є нормативним документом установи, розробленим на основі наказу Міністерства освіти і науки України від 25.04.2013 № 466 «Про затвердження Положення про дистанційне навчання» (зі змінами).

1.2. Положення визначає основні засади організації та запровадження дистанційного навчання аспірантів у Інституті ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України (далі – Інститут ботаніки) за освітньо-науковою програмою в галузі знань 09 Біологія за спеціальністю 091 Біологія.

1.3. Дистанційне навчання – це індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії просторово віддалених один від одного учасників навчального процесу у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

1.4. Метою дистанційного навчання є надання належних освітніх послуг шляхом застосування у навчанні сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

1.5. Завданням дистанційного навчання в Інституті ботаніки є:
створення додаткових можливостей для спілкування викладачів навчальних дисциплін і аспірантів, зокрема, в умовах карантину та за інших можливих обмежень;

підвищення ефективності навчання аспірантів за допомогою використання сучасних комунікаційних технологій.

1.6. У цьому Положенні терміни і поняття вживаються у таких значеннях:
асинхронний режим – взаємодія між суб'єктами дистанційного навчання, під час якої учасники взаємодіють між собою із затримкою у часі, застосовуючи при цьому електронну пошту, форум, соціальні мережі тощо;

веб-ресурси навчальних дисциплін (програм), у тому числі дистанційні курси – систематизоване зібрання інформації та засобів навчально-методичного характеру, необхідних для засвоєння навчальних дисциплін (програм), яке доступне через Інтернет (локальну мережу) за допомогою веб-браузера та/або інших доступних користувачеві апаратних і програмних засобів;

веб-середовище дистанційного навчання – системно організована сукупність веб-ресурсів навчальних дисциплін (програм), програмного забезпечення управління веб-ресурсами, засобів взаємодії суб'єктів дистанційного навчання та управління дистанційним навчанням;

дистанційна форма навчання – форма організації навчального процесу у закладах освіти, яка забезпечує реалізацію дистанційного навчання та передбачає

можливість отримання випускниками документів державного зразка про набутий ними відповідний освітній або освітньо-кваліфікаційний рівень;

інформаційно-комунікаційні технології дистанційного навчання – технології створення, накопичення, зберігання та доступу до веб-ресурсів (електронних ресурсів) навчальних дисциплін (програм), а також забезпечення організації і супроводу навчального процесу за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення та засобів інформаційно-комунікаційного зв'язку, у тому числі Інтернету;

синхронний режим – взаємодія між суб'єктами дистанційного навчання, під час якої всі учасники одночасно перебувають у веб-середовищі дистанційного навчання (чат, аудіо-, відеоконференції, соціальні мережі тощо);

система управління веб-ресурсами навчальних дисциплін (програм) – програмне забезпечення для створення, збереження, накопичення та передачі веб-ресурсів, а також для забезпечення авторизованого доступу суб'єктів дистанційного навчання до цих веб-ресурсів;

система управління дистанційним навчанням – програмне забезпечення, призначене для організації навчального процесу та контролю за навчанням через Інтернет та/або локальну мережу;

суб'єкти дистанційного навчання – особи, які навчаються (аспіранти) та особи, які забезпечують навчальний процес за дистанційною формою навчання (викладачі навчальних дисциплін);

технології дистанційного навчання – комплекс освітніх технологій, що надають можливість реалізувати процес дистанційного навчання.

2. Реалізація дистанційного навчання

2.1. Дистанційне навчання реалізовується шляхом:

застосування дистанційної форми як окремої форми навчання;

використання технологій дистанційного навчання для забезпечення навчання за іншими формами (комбіноване навчання).

2.2. Запровадження дистанційної форми навчання здійснюється за рішенням вченої ради Інституту ботаніки.

2.3. Підготовка аспірантів за дистанційною формою навчання проводиться лише за ліцензованою (акредитованою) освітньою програмою.

2.4. Термін навчання аспірантів за дистанційною формою встановлюється відповідно до розробленого навчального плану і має бути не меншим від терміну їх навчання за очною/заочною формою навчання.

2.5. Кількість аспірантів, що навчаються за дистанційною формою, визначається відповідно до рішення вченої ради в межах ліцензованого обсягу підготовки.

2.6. До процесів запровадження та здійснення дистанційного навчання можуть за потреби залучатися група практичної інформатики, наукова бібліотека та інші підрозділи або ресурси Інституту ботаніки.

3. Особливості організації навчального процесу за дистанційною формою навчання

3.1. Навчальний процес за дистанційною формою навчання здійснюється у таких формах: самостійна робота, навчальні заняття, практична підготовка, контрольні заходи. Основною формою організації освітнього процесу в умовах дистанційного навчання є самостійна робота.

3.2. Для самостійної роботи передбачається використання навчальних матеріалів, які аспіранти отримують через Інтернет. Вимоги щодо самостійного вивчення навчального матеріалу конкретної дисципліни визначаються програмою навчальної дисципліни, методичними вказівками, інструкціями і завданнями, що містяться в дистанційному курсі.

3.3. Отримання навчальних матеріалів, спілкування між суб'єктами дистанційного навчання під час навчальних занять, що проводяться дистанційно, забезпечується передачею відео-, аудіо-, графічної та текстової інформації у синхронному або асинхронному режимі.

3.4. Основними видами навчальних занять за дистанційною формою навчання є: лекція, семінар, практичні заняття, лабораторні заняття, консультації та інші.

3.5. Лекція, консультація, семінар проводяться викладачами навчальних дисциплін дистанційно у синхронному або асинхронному режимі відповідно до навчального плану та розкладу занять.

3.6. Лекція в дистанційному навчанні – заняття, на якому аспіранти отримують аудіовізуальну інформацію лекційного матеріалу через засоби телекомунікаційного зв'язку як у синхронному режимі, коли вони можуть отримувати інформацію від викладача і ставити йому запитання в реальному вимірі часу, так і в асинхронному, при якому здобувачі освіти отримують аудіовізуальний запис або іншу форму подачі лекційного матеріалу. Допускається викладення лекційного матеріалу у вигляді окремих веб-сторінок або в іншому форматі, який придатний для використання в Інтернеті, зокрема, документи у форматах Portable Document Format (PDF), мультимедійні презентації або демонстрації (PPT, PPTX, PPS тощо), електронні книги (наприклад, EPUB, FB2), аудіозаписи (наприклад, MP3) та інші.

3.7. Семінар – заняття, під час якого відбувається обговорення вивченої теми, для якого аспіранти, за завданням викладача, можуть готувати тези виступів або презентації на основі виконаних завдань.

3.8. Практичне заняття передбачає детальний розгляд здобувачами освіти окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формування вміння і

навичок їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання ними завдань, визначених робочою програмою навчальної дисципліни.

3.9. Практична підготовка аспірантів, які навчаються за дистанційною формою навчання, проводиться на базі наукових відділів Інституту ботаніки та/або в природних умовах. Практична підготовка здійснюється очно чи в дистанційному режимі (виконання практичних контрольних робіт), а також з використанням комбінованої форми, що визначається робочою програмою навчальної дисципліни. Практична підготовка може проводитися також на базі інших установ на умовах, визначених окремою угодою.

3.10. Лабораторне заняття передбачає особисте проведення аспірантами натурних експериментів з метою практичного підтвердження окремих теоретичних положень конкретної навчальної дисципліни та набуття практичних навичок роботи зі зразками живих і гербарних колекцій, лабораторним устаткуванням, обладнанням, вимірювальною апаратурою, обчислювальною технікою, а також освоєння методик експериментальних досліджень за відповідною спеціалізацією.

3.11. Лабораторні заняття аспірантів, що навчаються за дистанційною формою, можуть проводитися:

лише очно – у лабораторіях наукових відділів, база яких призначена для викладання відповідних навчальних дисциплін і центрах колективного користування науковими приладами;

дистанційно, зокрема, роботи з дигіталізованими рослинними зразками, фотоматеріалами мікроскопічних та ультрамікроскопічних досліджень;

комбіновано – поєднання дистанційної роботи з очною.

3.12. Консультація – дистанційне отримання відповіді від викладача на конкретні запитання або отримання пояснень щодо певних теоретичних положень чи варіантів їх практичного застосування. Консультація надається у формі чату, форуму, особистих повідомлень тощо.

3.13. Інші види навчальних занять, що можуть використовуватися при здійсненні навчального процесу аспірантів, зокрема, виконання проектів у групах, виконання індивідуальних проектів тощо, проводяться очно або дистанційно (у синхронному або асинхронному режимі), а також за комбінованою системою.

3.14. Контрольні заходи з навчальної дисципліни при здійсненні підготовки фахівців за дистанційною формою навчання включають поточний та підсумковий контроль знань, умінь та навичок, набутих у процесі навчання.

Усі контрольні заходи можуть здійснюватися дистанційно з використанням можливостей інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема конференційного зв'язку (відео або аудіо) за умови забезпечення аутентифікації того, хто навчається, або очно.

4. Особливості організації навчального процесу з використанням технологій дистанційного навчання

4.1. Організацію дистанційного навчання забезпечує центр науково-освітньої підготовки спільно з керівництвом Інституту ботаніки.

4.2. Створення, підбір та поповнення інформаційних ресурсів для дистанційного навчання здійснюють викладачі навчальних дисциплін.

4.3. Для навчання осіб із особливими потребами (у тому числі з порушеннями зору, слуху, опорно-рухового апарату, психічними розладами) передбачається залучення (за потреби) додаткових технологій дистанційного навчання (програмне забезпечення спеціального призначення) при здійсненні всіх видів підготовки.

4.4. Технології дистанційного навчання можуть використовуватись для методичного та дидактичного забезпечення самостійної роботи, контрольних заходів, а також при здійсненні навчальних занять при організації навчального процесу за будь-якою формою навчання.

5. Забезпечення дистанційного навчання

5.1. Науково-методичне забезпечення дистанційного навчання включає: методичні (теоретичні та практичні) рекомендації щодо розроблення та використання інформаційно-комунікаційних технологій дистанційного навчання;

критерії, засоби і системи контролю якості дистанційного навчання; змістовне, дидактичне та методичне наповнення веб-ресурсів (дистанційних курсів) навчального плану/робочої навчальної програми підготовки.

5.2. Системотехнічне забезпечення дистанційного навчання включає: апаратні засоби (персональні комп'ютери, мережеве обладнання, джерела безперебійного живлення, сервери, обладнання для відеоконференційного зв'язку тощо), що забезпечують розроблення і використання веб-ресурсів навчального призначення, управління навчальним процесом та необхідні види навчальної взаємодії між суб'єктами дистанційного навчання у синхронному і асинхронному режимах;

інформаційно-комунікаційне забезпечення із пропускнуою здатністю каналів, що надає всім суб'єктам дистанційного навчання навчального закладу цілодобовий доступ до веб-ресурсів і веб-сервісів для реалізації навчального процесу у синхронному та асинхронному режимах;

програмне забезпечення загального та спеціального призначення (у тому числі для осіб з особливими потребами), яке має бути ліцензійним або побудованим на програмних продуктах з відкритими кодами;

веб-ресурси навчальних дисциплін (програм), що необхідні для забезпечення дистанційного навчання, можуть містити:

методичні рекомендації щодо їх використання, послідовності виконання завдань, особливостей контролю тощо;

документи планування навчального процесу (навчальні програми, навчально-тематичні плани, розклади занять);

відео- та аудіозаписи лекцій, семінарів тощо;

мультимедійні лекційні матеріали;

термінологічні словники;

практичні завдання із методичними рекомендаціями щодо їх виконання;

пакети тестових завдань для проведення контрольних заходів, тестування із автоматизованою перевіркою результатів, тестування із перевіркою викладачем;

електронні бібліотеки чи посилання на них;

бібліографії;

дистанційний курс, що об'єднує зазначені вище веб-ресурси навчальної дисципліни (програми) єдиним педагогічним сценарієм;

інші ресурси навчального призначення.

Перелік веб-ресурсів навчальних дисциплін, необхідних для забезпечення дистанційного навчання, визначається залежно від профілю навчальної дисципліни.

5.3. Для забезпечення дистанційного навчання аспірантів Інститут ботаніки може як створювати або використовувати власні веб-ресурси, так і використовувати інші веб-ресурси.

5.4. Міжнародне співробітництво Інституту ботаніки у сфері дистанційного навчання здійснюється на основі договорів і неформальних прямих зв'язків із зарубіжними науковими установами.

ПОГОДЖЕНО:

Завідувач центру
науково-освітньої підготовки
доктор біол. наук, проф.

О.К. Золотарьова